

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРИФРОНТОВИХ ТЕРИТОРІЙ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ РЕГІОНУ

Валерія Пащенко

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня IV курсу,

ННІ менеджменту і маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Науковий керівник —

Катерина Яресько,

канд. пед. наук, доц. каф. управління соціальними комунікаціями

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті досліджуються особливості інформаційного забезпечення населення прифронтових територій в умовах воєнного стану, як важливий чинник соціальної стабільності та безпеки. Проаналізовано специфіку роботи журналістів у зоні бойових дій, трансформацію характеру війни та значення дотримання професійних стандартів і норм журналістської етики. Обґрунтовано, що якісна, перевірена й відповідально подана інформація є інструментом протидії дезінформації, зниження панічних настроїв і підтримки довіри до державних та медіаінституцій.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, прифронтові території, воєнний стан, журналістика, інформаційна безпека, медіаетика, гібридна війна.

Annotation. The article examines the peculiarities of providing information to the population of frontline territories in conditions of martial law as an important factor in social stability and security. It analyzes the specifics of journalists' work in the combat zone, the transformation of the nature of war, and the importance of adhering to professional standards and norms of journalistic ethics. It argues that high-quality, verified, and responsibly presented information is a tool for countering disinformation, reducing panic, and maintaining trust in state and media institutions.

Keywords: information support, frontline territories, martial law, journalism, information security, media ethics, hybrid warfare.

Вступ. В умовах повномасштабної війни інформаційний простір України зазнав суттєвих трансформацій, особливо в регіонах, що перебувають у безпосередній близькості до зони бойових дій. Для населення прифронтових територій інформація стала не лише джерелом новин, а необхідною умовою безпеки, соціальної стабільності та щоденного

прийняття рішень. Оперативні повідомлення про обстріли, евакуацію, роботу інфраструктури, гуманітарну допомогу чи соціальні виплати безпосередньо впливають на рівень життєзабезпечення громад. У такому контексті інформаційне забезпечення набуває стратегічного значення та виступає чинником соціально-економічної стабільності регіону.

Постановка проблеми. Інформаційне забезпечення населення прифронтових територій відбувається в умовах воєнного стану, що передбачає одночасну дію кількох факторів: фізичної небезпеки, інформаційних атак, обмеженого доступу до джерел та підвищеного рівня суспільної тривожності. Згідно з підходом Т. Вілсона, інформаційна поведінка людини визначається її потребами, контекстом і доступністю джерел [9]. У кризових умовах ці потреби різко змінюються: на перший план виходить безпекова та практична інформація. Проте в умовах гібридної війни інформаційний простір насичений маніпуляціями та дезінформацією, що ускладнює задоволення реальних інформаційних потреб населення. Таким чином, постає проблема формування ефективної системи інформування, яка б поєднувала оперативність, достовірність і відповідальність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади інформаційної політики та комунікацій у кризових умовах розкриті у працях Г. Почепцова [5], який розглядає інформаційний простір як поле стратегічного впливу, та В. Іванова [2], що аналізує соціальні комунікації як систему взаємодії між інститутами влади, медіа й суспільством. Проблематику публічного управління в умовах криз досліджує В. Куйбіда [3], акцентуючи на ролі комунікації у забезпеченні стабільності.

Практичні аспекти функціонування медіа в умовах війни висвітлюються у звітах Media Development Foundation [4] та Detector Media [1], де проаналізовано стан локальних медіа та основні інформаційні загрози під час воєнного стану. Особливості роботи журналістів у зоні конфлікту розглядає С. Шевчук [7], а специфіку сучасних воєн та їх інформаційний вимір — С. Штурхецький [8]. Нормативну основу професійної діяльності медіа визначає «Посібник з журналістської етики» [6], який регламентує стандарти точності, балансу та соціальної відповідальності.

Метою статті є дослідження інформаційного забезпечення населення прифронтових територій як чинника соціально-економічної стабільності регіону та визначення ролі журналістики у формуванні стійкого інформаційного середовища в умовах воєнного стану.

Викладення основного матеріалу. Інформаційна політика в умовах війни набуває особливого значення. Г. Почепцов підкреслює, що інформація в сучасних конфліктах виступає інструментом впливу, формування суспільних настроїв і навіть елементом оборони [5]. Для прифронтових регіонів це означає необхідність створення

контрольованого, але відкритого інформаційного простору, де громадяни отримують перевірені відомості.

Соціальні комунікації, за В. Івановим, є системою взаємозв'язків між різними соціальними інститутами [2]. У воєнний період ця система повинна функціонувати злагоджено: органи влади забезпечують офіційну інформацію, медіа — її оперативне та коректне поширення, а громадяни — зворотний зв'язок. Відсутність такої координації призводить до інформаційного вакууму, який швидко заповнюється чутками та фейками.

Звіти Media Development Foundation свідчать, що локальні медіа під час війни часто працюють в умовах кадрового дефіциту, фінансових труднощів і технічних обмежень [4]. Проте саме вони залишаються основним джерелом інформації для мешканців прифронтових громад. Detector Media у своєму аналітичному огляді наголошує на зростанні кількості інформаційних загроз, зокрема фейкових повідомлень і маніпулятивних нарративів [1]. Це підсилює потребу у професійній журналістиці, здатній протистояти дезінформації.

С. Шевчук зазначає, що журналіст у зоні військового конфлікту працює в умовах підвищеної відповідальності, адже будь-яка неточність може мати серйозні наслідки [7]. С. Штурхецький доповнює, що сучасна війна має інформаційний вимір, у якому медіа стають учасниками протистояння [8]. Тому професійні стандарти та етичні норми, викладені у «Посібнику з журналістської етики» [6], виступають гарантією дотримання балансу між правом суспільства на інформацію та необхідністю забезпечення безпеки.

Відповідно до концепції інформаційної поведінки Т. Вілсона [9], у кризових ситуаціях люди активно шукають інформацію, яка допомагає їм зменшити невизначеність. Для населення прифронтових територій такою інформацією є повідомлення про евакуацію, соціальні виплати, гуманітарну допомогу та безпекову ситуацію. Отже, системне та відповідальне інформування сприяє зниженню панічних настроїв, підвищенню довіри до державних інституцій та стабілізації соціально-економічного становища регіону.

Висновки та перспективи. Інформаційне забезпечення населення прифронтових територій є ключовим чинником соціальної стабільності в умовах воєнного стану. Поєднання ефективної інформаційної політики, професійної журналістики та дотримання етичних стандартів формує стійке інформаційне середовище, здатне протистояти дезінформації. Подальші дослідження доцільно спрямувати на аналіз ефективності регіональних медіа та впровадження форматів експлейнер-журналістики і журналістики рішень у прифронтових громадах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Detector Media. Інформаційні загрози в умовах воєнного стану: аналітичний огляд. — Київ, 2023. — Режим доступу: <https://cs.detector.media/community/texts/184875/2022-07-19-viyna-u-tsyfrovomu-vymiri-ta-prava-lyudyny-rivnyannya-z-bagatma-nevidomymy/>
2. Соціальні комунікації: теорія та практика : реком. бібліогр. покажчик / Бібліотека Криворізького державного педагогічного університету ; упоряд. О. Поліщук ; бібліогр. ред. О. Дікунова ; за ред. О. Кравченко. — Кривий Ріг, 2023. — 51 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Polischuk_Olena/Sotsialni_komunikatsii_teorii_ta_praktyka_Rekomendatsiinyi_bibliografichnyi_pokazhchyk.pdf?
3. Куйбіда В. С. Публічне управління в умовах кризових ситуацій. — Київ: НАДУ, 2017. — 256 с.
4. Media Development Foundation. Стан локальних медіа в Україні під час війни. — Київ, 2023. — Режим доступу: <https://research.mediadevelopmentfoundation.org/>
5. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика: теорія і практика. — Київ: Києво-Могилянська академія, 2015. — 352 с.
6. Посібник з журналістської етики. — Київ: Комісія з журналістської етики, 2023. — 129 с. — URL: <https://cje.org.ua/wp-content/uploads/Posibnyk-full.pdf>
7. Шевчук С. Особливості роботи журналіста в зонах військових конфліктів // Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки. — Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. — С. 264–271.
8. Штурхецький С. Особливості сучасних воєн: що потрібно знати журналістам // Global world: науковий альманах. — 2016. — Vol. 2 (II). — С. 122.
9. Wilson T. D. Information behaviour: An interdisciplinary perspective // Information Processing & Management. — 1997. — Vol. 33(4). — P. 551–572. — Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306457397000289>